

Fórum – VÍZ A TÁJBAN

Klíma adaptáció konfliktusokkal

A FÓRUM rovat keretében teret nyitunk különleges, vagy talán mehökkentő szakmai viták, eszmecserék kibontakozására.

Víz a tájban – Klíma adaptáció konfliktusokkal

konferencia 2025. november 6.

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Díszterme

A klímaváltozás negatív hatásait egyre markánsabban mutatják az utóbbi évek az: aszály, vízhiány, hőségnapok, viharos szél. A társadalmunkat áthatják a klímaváltozással kapcsolatos aggodalmak, mivel nap, mint nap megérezzük a globális felmelegedés vízre gyakorolt hatásait: vagyis a sok víz, a kevés víz, vagy a rossz vízminőséggel kapcsolatos félelemeket. Bár a közösségi média is folyamatosan foglalkozik a „vizet a tájba” elnevezéssel illetett témával, de még szakmai körökben is jelentősek a szkeptikus vélemények és a megválaszolatlan kérdések.

Ezért a Magyar Hidrológiai Társaság vezetése úgy döntött, hogy a „Víz a Tájba Program” szakmai kérdéseiről ezt a konferenciát követően vitákat szervez, fórumot teremt a nézetek ütköztetésére, elemezve a klímahatások

elleni fellépés esélyeit, a siker lehetőségeit és feltételeit. Ugyanis reálisan kell mérlegelni, hogy milyen mértékű és irányú beavatkozások segíthetnek hozzá a klímareziliencia eléréséhez. Vizsgálni kell, hogy mely területeken kell paradigmaváltás és beszélni kell annak jelentőségéről. Nem szabad lebecsülni a nyilvánosság erejét, ezért fel kell vállalni az ebből adódó felvilágosítási feladatokat.

A szakmai dialógus nyitó eseményként a Magyar Hidrológiai Társaság az OVF Vízügyi Tudományos Tanács támogatásával 2025. november 6-án a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Dísztermében „VÍZ A TÁJBAN – KLÍMAADAPTÁCIÓ KONFLIKTUSOKKAL” címmel konferenciát rendezett, melyen a vízügyi szakma képviselői mellett megszólaltak a civilek a döntéshozók és az újságírók is.

V. Németh Zsolt vízgazdálkodásért felelős államtitkár,
Energiaügyi Minisztérium

Dr. Czepek Gábor az Energiaügyi Minisztérium
közigazgatási államtitkára

Dr. Charaf Hassan a Budapesti Műszaki Egyetem rektora megnyitója után dr. Czepek Gábor az Energiaügyi Minisztérium miniszterhelyettese köszöntjében hang-

súlyozta, hogy a feladatainkat összefogásban kell megvalósítani, csak így van esély a sikerre és ebben a minden segítséget megad.

Hol tartunk?

- 2023. február 8.
Energiaügyi Minisztérium: víziközmű szolgáltatásért való felelősség
- Vízügy: 70 éves mérnöki szervezet
- 2024. augusztus 1.
Energiaügyi Minisztérium: Integrált vízgazdálkodás szervezeti háttere
- 2024: 180 Mrd Ft → 105 Mrd Ft készleteink növelése
- 2025: 293 Mrd Ft → 218 Mrd Ft készleteink növelése
- Kiszámítható bérek (30% + 12% + 10%)
- Vízgazdálkodási tárcaközi koordináció
- „Víz a tájba” program
- Üzemrendek
- Jogszabályok

És mit várunk el a vízet a tájba programtól?

Konvektív csapadékot.
Talajvízszint emelkedést.
Hőszigetek és területi túlmelegedések megszűnését.
A természetes élőhelyek revitalizációját.
A hősokk csökkenését.

Klíma-mérséklődést

- Magyarországon a felszín alatti vízkészletek vízmérlege deficitese,
- Az első kedvezőtlen jelek láthatók, intézkedések szükségesek,
- Szemléletváltásra és lakossági szemléletformálásra van szükség,
- A közeljövőben ki kell dolgozni egy cselekvési tervet, aminek megvalósításához megfelelő anyagi forrásokat kell biztosítani!

V. Németh Zsolt az Energiaügyi Minisztérium vízgazdálkodásért felelős államtitkára, „Korszakok határán a vízgazdálkodásban” című beszédében így fogalmaz: *Érvényesíteni kell a döntési mechanizmusokban a víz jelentőségét! A felelősség közös, ugyanis nem kizárólag állami, hanem társadalmi feladatról van szó!*

Dr. Váradi József a Magyar Hidrológiai Társaság társelnöke, a Vízügyi Tudományos Tanács elnöke már a megoldásról is beszélt a „Miért éppen Víz a tájba? És ha igen hogyan?” című plenáris előadásában. Ám „A vízet a tájba” program sikerre viteléhez tenni is kell:

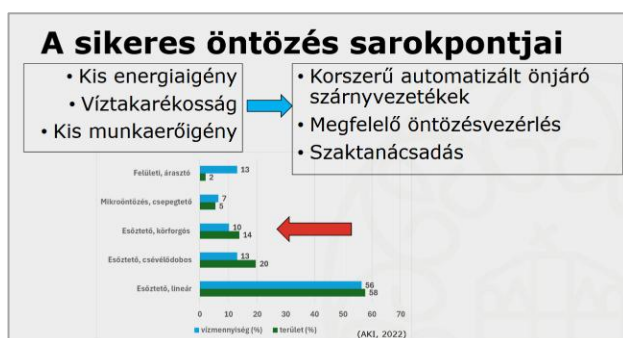
- Belvizek fogalmának újra definiálása és a vele való gazdálkodás teljes újra szervezése,
- Vízkészletezés, vízátervezések, emelt szintű vízterek létrehozása,
- Árhullámok kivezetése csatornába, tározókba, területre, üzemrend módosítás,
- Vizek és vízi létesítmények tulajdonlásának rendezése,
- A területi víz-elöntések fogadó oldali biztosítása,
- Paradigma váltás a Mezőgazdaságban és a Természetvédelemben.

Dr. Horváth Ákos, a Vízügyi Tudományos Tanács tagjának hozzászólása (*A konvektív csapadékok keletkezése és szerepe a klíma alkalmazkodásban*) segített megérteni, hogy mi is történik a fejünk felett. A Kárpát-medence légköri csapadékviszonyait 3 fő, egymásra épülő ciklus határozza meg. Az ezekben fellépő anomáliákra vezethető vissza az aszály és a nagy csapadék.

Dr. Kovács Balázs, a Miskolci Egyetem docense a felszín alatti folyamatokkal (*A felszín alatti vízkészletek változása és szerepe a klímaziliencia eléréséhez*) című előadásában rámutatott:

Dr. Kozák Péter, a Vízügyi Tudományos Tanács tagja pedig a romló környezeti feltételek közötti felszíni vizek problematikájával foglalkozott. A „Felszíni vízkészleteink változása a Tisza-völgyben, tapasztalatok, kilátások a klímaváltozás tükrében” című prezentációja a felszíni vizek esetében az eddigi eredményeken túl rámutat jövőbeli feladatainkra is, hangsúlyozva, hogy: Az előrejelzett klímaváltozási scénáriók (pl: VAHAVA) közül a kedvezőtlenebbek valósulnak meg!

Láng István, az Országos Vízügyi Főigazgatóság főigazgatója előadásában (*A vízügy konfliktusai a Vízet a tájba program teljesítése során*) az OVFI által indított „Víz a tájba” program eredményeiről és

gazdálkodási gyakorlat folytatásához.

- A gazdát képezni kell
- Az öntözésfejlesztést a jó termőhelyi adottságú területekre kell koncentrálni.
- Akkor kell térítésmentesen biztosítani az öntözővizet, amikor bőségesen vannak készletek.

Gorján Ferenc, a Debreceni Vízmű Zrt. vezérigazgatója, a Magyar Hidrológiai Társaság elnökségének tagja, „A szennyvíz, mint kihasználatlan készlet. Helyzetünk és teendők” című előadásában a tisztított szennyvíz, mindeddig elfecsérelt, országos szinten 595 000 000 m³/év mennyiségben rendelkezésre álló, ám fel nem használt vízkészletének a fontosságára hívta fel a figyelmet.

Borbás Barna vízügyi szakújságíró (*Van közös válasz? Nézőpontok, érdekek a vízkérdés körül*) hozzászólásában arra a kérdésre adott választ, hogy vannak-e közös pontok. Vízkonfliktus vagy vízkonszenzus látszik-e? Hogyan áll ez az ügy a nyilvánosságban? Bár vannak viták a társadalom, a „nép” szintjén, ugyanezek a képzetek, ellentétek

konfliktusairól számolt be, hangsúlyozva, hogy a konfliktusok feloldása „nem pénzben kifejezhető, de kötelezően mérlegelendő közérdekű érték, a természet önértéke nem forintosítható”.

Dedák Dalma, a WWF környezetpolitikai szakértője a „Tájhasználatváltás lehetőségei, dilemmák” című prezentációja őszintén kimondta:

- Csak akkor lehet továbblépni a táji szintű megoldások felé, ha tisztáztuk a „kellemetlen kérdéseket”.
- Égető kérdések: a nagy folyók medermélyülését meg kell állítani, de hogyan, és milyen áron?
- Ki kell dolgozni a legjobb kompromisszumokat!
- Kombinálni kell a „szürke” és „zöld” megoldásokat.

Dr. Bíró Tibor, a Magyar Hidrológiai Társaság alelnöke, a Vízügyi Tudományos Tanács tagja, „A mezőgazdaság és a vízgazdálkodás viszonya a csökkenő készletek árnyékában” című előadásában így fogalmazta meg a klímaadaptáció feltételeit a mezőgazdasági vízhasználat területén:

- Világos iránymutatás kell a mezőgazdaságnak.
- A gazdát orientálni kell!
- Vetésszerkezeti és vetésforgó előírások a termőhelyi adottságokhoz illeszkedve.
- A terményfeldolgozási kapacitásokat ehhez kell igazítani.
- A támogatásokat még jobban igazítani kell a helyes víz-

döntéshozói szinteken is megjelennek, és összeütközéseket szülnek az agrárium és a vízügy között, természetvédek és gazdálkodók között, vagy akár e csoportokon belül. Mindezek mellett csak az a lényeg, hogy a nap végén ne a magán-, hanem a közös, a közös érdek számíton.

- Fel kell gyorsítani az alkalmazkodást. Ahogy Jordán Ferenc rendszerökológus nyilatkozta: „Nem a természetnek sürgős, hanem nekünk.”
- Bármilyen országos léptékű változás csak felülről megy és csak úgy, ha a tömegeket érdekeltté tesszük benne.
- Társadalmi átgondolás kell.

Borbás Barna egy olyan Robert Baden idézettel fejezte be hozzászólását, amit talán a konferencia mottójának is elfogadhatunk:

„Igyekeztek ezt a világot kicsit jobb állapotban magatok mögött hagyni, mint ahogy találtátok!”

A konferenciát lezáró élénk szakmai vita is rámutatott arra, hogy számtalan lezáratlan kérdés, kétely és remény övezi a „Víz a Tájba Program”-ot.

A konferencián elhangzott javaslatok fontosságára való tekintettel a Magyar Hidrológiai Társaság vezetése úgy döntött, hogy a „Víz a Tájba Program” szakmai kérdéseiről a továbbiakban vitákat szervez és fórumot teremt a nézetek ütköztetésére.

A Hidrológia Közlöny örömmel tárja szélesre kapuit az építő szakmai viták előtt, teret adva a korrekt információknak, így támogatva a „Víz a Tájban” program sikerre jutását. Ezért 2026 elején egy külön számmal tiszteljük meg

olvasóinkat a témában, közreadva a konferencia előadásainak írásos anyagát. valamint a Hidrológia Közlöny a „Víz a Tájba Program”-nak dedikált Fórum rovatában folyamatosan nyomon követi a projekt fejlődését, ahol teret adunk a vitának is.

A konferencia elején néma felállással búcsúztunk Somlyódy László akadémikustól, aki november 4-én hagyott itt minket. Somlyódy professzor életét a Balaton megmentésének szentelve így írt: *A Balaton esetében szerencsés dolog volt a tudomány és a politika összefogása, közös akarata.* A feladat most ismétlődik, ha a politika felismeri vizeink létének fontosságát, akkor jól megfogalmazott pénzügyi és szabályozási eszközök rendelkezésre bocsátásával, a politika és a tudomány összefogásával, közös akarattal most is képesek leszünk a sikerre!

Hisszük, hogy a „**Víz a tájban – Klíma adaptáció konfliktusokkal**” címet hamarosan „**Víz a tájban – Klíma adaptáció eredményekkel**” címre cserélhetjük.

Dr. Váradi József

a Magyar Hidrológiai Társaság társelnöke
a Vízügyi Tudományos Tanács elnöke

Víz a tájban Fotó: Turny Zoltán